

UCHWAŁA NR 5879/2022
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 24 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Programu działania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu

Na podstawie art. 14 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2094), art. 21a ust. 2a i ust. 3 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 194 ze zm.), w związku z uchwałą nr XL/764/22 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie wyrażenia woli przejęcia przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego instytucji kultury pod Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, dla której organizatorem jest Miasto Poznań, Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program działania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa
Marek Woźniak

Uzasadnienie do uchwały Nr 5879/2022
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 24 listopada 2022 r.

Zgodnie z art. 21a ust. 2a *ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* jednostka samorządu terytorialnego, będąca organizatorem instytucji kultury, może przekazać tę instytucję innej jednostce samorządu terytorialnego, na jej wniosek, w celu wykonywania zadań własnych w zakresie działalności kulturalnej.

Marszałek Województwa Wielkopolskiego i Prezydent Miasta Poznania, po przeanalizowaniu możliwości dalszego rozwoju Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości, Muzeum Archeologicznego w Poznaniu oraz Filharmonii Poznańskiej im. Tadeusza Szeligowskiego, biorąc pod uwagę aspekty ekonomiczne bieżącego funkcjonowania ww. instytucji oraz potrzebę sprawnego przeprowadzenia działań inwestycyjnych związanych z budową siedziby Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 i siedziby Filharmonii, doszli do porozumienia co do wzajemnego przekazania instytucji kultury pomiędzy samorządami. Zgodnie z zakładanym planem działań, rolę organizatora Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości i Muzeum Archeologicznego w Poznaniu przejąć ma Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Miasto Poznań zostanie natomiast organizatorem dla Filharmonii Poznańskiej im. Tadeusza Szeligowskiego.

Zamierzenia te zaakceptowane zostały w ramach *Stanowiska nr LX/1119/VIII/19/2022 Rady Miasta Poznania z dnia 8 marca 2022 r. w sprawie przekazania Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości oraz Muzeum Archeologicznego w Poznaniu Samorządowi Województwa Wielkopolskiego oraz przekazania Miastu Poznań Filharmonii Poznańskiej przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego*, a także w ramach podjętych przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 28 marca 2022 r. uchwał nr XL/764/22 i nr XL/765/22 w sprawie wyrażenia woli przejścia przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego wyżej wymienionych muzeów. Wykonując ww. uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, Marszałek Województwa Wielkopolskiego – w imieniu Zarządu Województwa Wielkopolskiego – 23 czerwca 2022 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Poznania z wnioskami o przekazanie Samorządowi Województwa Wielkopolskiego Muzeum Archeologicznego w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości w celu wykonywania zadań własnych Województwa w zakresie działalności kulturalnej. Odnosząc się do tych wniosków Rada Miasta Poznania 12 lipca 2022 r. podjęła *uchwały nr LXIX/1254/VIII/2022 i nr LXIX/1255/VIII/2022 w sprawie przekazania ww. muzeów Samorządowi Województwa Wielkopolskiego*. Przekazanie instytucji planowane jest na 1 stycznia 2023 r. i nastąpi w drodze odpowiednich umów.

Stosownie do treści art. 21 a ust. 3 *ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* oraz postanowień uchwały nr XL/764/22 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 marca 2022 r. w sprawie wyrażenia woli przejścia przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego instytucji kultury pod nazwą Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, dla której organizatorem jest Miasto Poznań, warunkiem niezbędnym przekazania jest wykazanie przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego Miastu Poznań, że posiada program działania oraz środki na prowadzenie tej instytucji kultury.

Koncepcja funkcjonowania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, przyjęta przez Województwo Wielkopolskie, jest spójna z profilem działalności tej instytucji. Muzeum Archeologiczne w Poznaniu będzie kontynuować przyjęte wcześniej kierunki działania jako jedna z najważniejszych instytucji archeologicznych w kraju z bogatą, ponad stuścisiedziesięcioletnią tradycją i ugruntowaną pozycją w środowisku archeologów. Przyjęty program ma przyczynić się do dalszego rozwoju tej instytucji we wszystkich obszarach jej działania, w szczególności w zakresie naukowo-badawczym, wystawienniczym oraz edukacyjnym.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

Marszałek Województwa
Marek Woźniak

Program działania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu

1. Uwarunkowania i założenia Programu

Kluczowy dokument, jakim jest *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku*, przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 r., wśród głównych kierunków interwencji wymienia wzmocnienie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury, wskazując przy tym na kulturę jako ważny czynnik rozwoju kapitału społecznego. Wzmocnienie potencjału kulturowego służy z jednej strony intensyfikowaniu więzi lokalnych i poczucia wspólnoty, którą łączy przeszłość i historyczne korzenie, z drugiej natomiast przyczynić się ma do wzmocnienia kulturowych kompetencji odbiorców oraz rozwoju twórczego i innowacyjnego myślenia wśród mieszkańców regionu. W tym aspekcie Samorząd Województwa Wielkopolskiego za istotne uznał tworzenie i rozwój przestrzeni do poszukiwań inspiracji i spotkań różnych grup społecznych w miejscach, w których powinna odbywać się edukacja w obszarze kultury. Wśród pakietów działań *Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.* wymienia rozwój wielkopolskich instytucji kultury. Celem działań w ramach projektu jest wsparcie funkcjonowania wielkopolskich instytucji kultury na jak najwyższym poziomie, co wiąże się z podejmowaniem inicjatyw związanych m.in. z rozwojem wielkopolskich muzeów oraz rozwojem i promocją turystyki kulturowej ze szczególnym uwzględnieniem Szlaku Piastowskiego, jego rangi i znaczenia historycznego.

Jednym z najważniejszych obiektów na Szlaku Piastowskim jest Muzeum Archeologiczne w Poznaniu i będący jego oddziałem Rezerwat Archeologiczny Genius loci. Mając na uwadze powyższe, przejęcie przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego Muzeum Archeologicznego w Poznaniu wpisuje się w główne założenia *Strategii województwa wielkopolskiego do roku 2030*. Włączenie Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w poczet muzeów, dla których organizatorem jest Województwo Wielkopolskie, ma na celu także wzbogacenie oraz ujednoczenie narracji związanej z początkami polskiej państwowości. Województwo Wielkopolskie jest już organizatorem dla dwóch instytucji, ściśle związanych z historią powstania naszego państwa – Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy oraz Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Poszerzenie tej grupy muzeów, traktujących o narodzinach polskość, o tak ważną instytucję, jaką jest Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, wpłynie w dalszej perspektywie na zacieśnienie współpracy tych placówek oraz ułatwi

wymianę doświadczeń pomiędzy ośrodkami zlokalizowanymi w Poznaniu, Gnieźnie i na Ostrowie Lednickim, czyli w kluczowych miejscach na Szlaku Piastowskim, do którego promocji taka współpraca powinna się w znacznym stopniu przyczynić. Współdziałanie, o którym mowa powyżej, z instytucjami o podobnych celach – w tym w szczególności w zakresie upowszechniania nauki – jest nie tylko zgodne ze statutem Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, ale także zbieżne z jego programem działania na lata 2023-2025, który został przygotowany przez dyrektora tej instytucji Panią prof. dr hab. Marzenę Szmyt. Na ożywienie instytucji może ponadto wpłynąć intensyfikacja współpracy z innymi muzeami, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Wzajemna wymiana doświadczeń, która może dokonać się na wielu płaszczyznach, będzie dobrą okazją do tworzenia wartościowych projektów, stanowiących nową jakość w obszarze działalności muzealniczej. Stać się ona może przyczynkiem do podejmowania szeregu przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym, które wzmocnią dorobek kulturalny i pozycję regionu.

2. Przedmiot i zakres działalności Muzeum

Zgodnie ze Statutem Muzeum Archeologicznego w Poznaniu do zakresu działań Muzeum należy gromadzenie, przechowywanie, konserwowanie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów w zakresie archeologii, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów z terenu Wielkopolski, w tym Poznania, oraz Afryki, prowadzenie badań naukowych i działalności edukacyjnej w tym zakresie, a także działanie na rzecz upowszechniania nauki oraz wspomniana powyżej współpraca z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami realizującymi podobne cele. Usytuowanie archeologicznych artefaktów z terenu Afryki, w tym w szczególności z obszarów starożytnego Egiptu, obok dziedzictwa archeologicznego Wielkopolski ułatwia, zwłaszcza uczniom odwiedzającym Muzeum, umiejscowienie dziejów własnego kraju w znacznie szerszym kontekście historycznym.

W zakresie działalności naukowo-badawczej, wystawienniczej i edukacyjnej Muzeum, Województwo Wielkopolskie przyjmuje cele zbieżne z przyjętym przez obecnego Organizatora *Programem Działania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 2023-2025* autorstwa Dyrektora Muzeum Pani prof. dr hab. Marzeny Szmyt. Zbieżność celów dotyczy także pozostałych części ww. Programu.

3. Merytoryczna działalność i zasoby Muzeum

Działalności naukowo-badawcza Muzeum obejmuje przede wszystkim badania terenowe w kraju, jak też poza jego granicami, a także analizy źródeł archeologicznych ze zbiorów Muzeum. Finansowanie tej działalności odbywać się będzie z dwóch źródeł, tj. ze środków własnych Muzeum Archeologicznego w Poznaniu oraz grantów na projekty o charakterze naukowym. Muzeum wykazuje się bardzo dużą aktywnością na polu pozyskiwania środków zewnętrznych i wiedzy w tym zakresie prym wśród muzeów archeologicznych. Województwo Wielkopolskie popiera ten kierunek działań, który jest

w ostatnich latach niezwykle dynamicznie rozwijany przez instytucję. Jednocześnie planowane uczestnictwo w projektach naukowych, finansowanych przez Unię Europejską, poprzez udział w konsorcjach aplikujących o środki, wydaje się ważnym elementem dalszej działalności Muzeum i stanowić może gwarancję intensywnego rozwoju kontaktów z archeologami z zagranicy.

W zakresie działalności wystawienniczej przewiduje się trzy kierunki działań o charakterze priorytetowym. Pierwszym z nich jest zmiana oraz rozbudowa wystaw stałych, w szczególności dwóch ekspozycji o pierwszoplanowym znaczeniu: „Śmierć i życie w starożytnym Egipcie” oraz „Pradzieje Wielkopolski”. Kolejnym krokiem będzie stworzenie wystawy stałej odnoszącej się do historii początków miasta Poznania. Planuje się również kontynuację aktywności wystawienniczej, która w założeniu nawiązywać będzie do dziejów naszego państwa i narodu. Województwo Wielkopolskie zakłada także rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie organizacji wystaw, które będą miały na celu prezentację kultur z odległych rejonów świata.

W obszarze edukacji kontynuowane będą działania przyczyniające się do zwiększenia udziału mieszkańców w szeroko rozumianej ofercie spędzania wolnego czasu w Muzeum – zarówno przez rodziny, jak też uczącą się młodzież oraz dzieci. Prowadzone będą formy zajęć cieszące się do tej pory dużym zainteresowaniem, a wśród nich wydarzenia cykliczne, takie jak weekendy oraz ferie i wakacje w muzeum, a także zwiedzania tematyczne, lekcje muzealne, urodziny w muzeum czy konkursy. Muzeum nadal będzie przyłączać się do wydarzeń o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, wśród nich można wymienić Poznański Festiwal Nauki i Sztuki, Noce Muzeów czy Europejskie Dni Dziedzictwa. Instytucja będzie również aktywnie uczestniczyć w różnorodnych programach popularyzacji wiedzy. Istotne wydaje się podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności oferty dla osób z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności wzroku i słuchu.

Zbiory muzealiów i archiwaliów gromadzone są w ramach poszczególnych działów, tj. Archeologii Pradziejowej, Archeologii Historycznej, Archeologii Pozaeuropejskiej oraz Dokumentacji i Informacji Naukowej. Muzeum Archeologiczne dysponuje Skarbcem i Regionalną Skarbnicą Materiałów Archeologicznych zlokalizowaną na terenie Fortu VII, czyli w obiekcie dzierżawionym od Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości. Kontynuowane będą dwa zasadnicze kierunki prac polegające na komisyjnym sprawdzaniu stanu muzealiów oraz digitalizacji katalogów muzealiów, zasobów archiwum naukowego i biblioteki naukowej.

Kontynuowana będzie działalność wydawnicza Muzeum, na którą składa się m.in. rocznik „Fontes Archaeologici Posnanienses”, a także seria „Bibliotheca Fontes Archaeologici Posnanienses” oraz seria „Studies of African Archeology.” Planuje się wydawanie naukowych i popularnonaukowych katalogów oraz przewodników towarzyszących wystawom, zarówno stałym, jak też czasowym. Poszerzana będzie sukcesywnie oferta on-line Muzeum, w tym przeznaczona dla urządzeń mobilnych.

4. Działania remontowe i inwestycyjne

Przed Muzeum stoi zadanie przeprowadzenia remontu Pałacu Górków w celu powiększenia powierzchni wystawienniczych oraz usprawnienia zwiedzania. W ramach tego przedsięwzięcia planowane jest rozdzielenie strefy pracowniczej od strefy dostępnej dla zwiedzających, a także powiększenie możliwości ekspozycyjnych Muzeum, poprzez adaptację tzw. dziedzińczyka, pomieszczeń czytelni, a także piwnic, w których docelowo zorganizowana zostanie stała ekspozycja poświęcona archeologii miasta Poznania. W planach jest także montaż windy dla zwiększenia dostępności obiektu, poprzez umożliwienie bezpośredniego dotarcia z dziedzińca na pierwsze piętro Pałacu Górków. W Rezerwacie Archeologicznym Genius loci z kolei dobrym rozwiązaniem wydaje się montaż paneli fotowoltaicznych oraz folii ograniczającej promieniowanie cieplne.

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu zapewnia dbałość o obiekty, które są związane z prowadzoną przez nie działalnością. Obejmuje ona niezbędne remonty i naprawy zabytkowego Pałacu Górków, Rezerwatu Archeologicznego Genius loci oraz Regionalnej Składnicy Materiałów Archeologicznych.

5. Podsumowanie

Skutkiem przekazania instytucji kultury jest przeniesienie statusu organizatora wraz ze wszystkimi łączącymi się z tym zadaniami i kompetencjami oraz środkami osobowymi i rzeczowymi z dotychczasowego organizatora – Miasta Poznania na Województwo Wielkopolskie. Koncepcja funkcjonowania Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, przyjęta przez Województwo Wielkopolskie, jest spójna z profilem działalności tej instytucji. Muzeum Archeologiczne w Poznaniu będzie kontynuować przyjęte wcześniej kierunki działania jako jedna z najważniejszych instytucji archeologicznych w kraju z bogatą, ponad stusześcioletnią tradycją i ugruntowaną pozycją w środowisku archeologów. Przyjęty program ma przyczynić się do dalszego rozwoju tej instytucji we wszystkich obszarach jej działania, w szczególności w zakresie naukowo-badawczym, wystawienniczym oraz edukacyjnym.